

Studentská konference pražských germanistů PRAGESTT 2014

Ve dnech 20.–22. 3. se na Ústavu germánských studií FF UK konal 4. ročník mezinárodní studentské konference PRAGESTT. Za tímto účelem se do Prahy sjelo 43 studentů a mladých akademiků z celkem 19 univerzit České republiky, Chorvatska, Litvy, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Rumunska a Ruska. Tato široká účast slibovala přednášejícím velké množství kritických postřehů a poznámek, ostatním pak možnost nahlédnout do metodologického zájmu bohaté palety aktuálního literárněvědného a lingvistického bádání.

Podstatný podíl na kvalitě kritických ohlasů nesl čestný host konference Karl-Heinz Göttert, který po oficiálním uvítání účastníků zástupci Filozofické fakulty, Ústavu germánských studií, Rakouského kulturního fóra a Německého velvyslanectví přednesl úvodní přednášku o jazykové politice Evropské unie a postavení jazyků, především němčiny, v současném globalizovaném světě. Hájil zde stanovisko, že rovnoprávnost jazyků v nadnárodních společenstvích nezajistí lpění na více oficiálních jazycích (včetně němčiny), ale naopak uznání univerzálního jazyka, který tímto ztratí národní příznak a může jím být v dnešním světě právě angličtina.

Po úvodní přednášce se program samotné konference rozběhl paralelně ve dvou liniích — literárněvědné a lingvistické. První literárněvědný

blok se věnoval mediální podmiňovanosti reprezentace. Výrazný příspěvek ke kritice médií v díle Petra Handkeho, v mnoha ohledech paradoxní, přednesl Thomas Assinger z Vídeňské univerzity. Již tradiční účastník konference Steffen Retzlaff (Technická univerzita Drážďany) věnoval svůj zájem mediálním a žánrovým specifikům filmové pohádky a historického filmu.

V druhém literárněvědném bloku se sešly příspěvky zaměřené na vztah hudby a literatury. Dlouhou diskuzi vyvolal především referát Ursuly Rügerové (Univerzita Kostnice) zkoumající sémiologicky orientované úvahy Heinricha Gerstenberga o povaze hudebního a literárního znaku. Zatímco zástupce domácí germanistiky Manfred Weinberg namítal, že mezi oběma znakovými režimy je třeba uchovat základní odlišnosti, neboť hudební znak získává na rozdíl od znaku jazykového význam až pouze druhotnou konotací, Karl-Heinz Göttert poukazyval na historickou koincidence mezi rozpadem rétorické tradice a uzavřeným systémem barokní hudební teorie a v tomto historickém kontextu pevně uzualizovaného hudebního jazyka přece jen naznačil možnost denotativní sémiózy hudebního znaku.

V závěrečném bloku prvního dne konference se pozornost stočila k průniku neliterárních teorií (experimentální metodologie přírodních

věd v druhé polovině 19. století a teorie vznešeného u Immanuela Kanta) a literární teorie. V příspěvcích Pascaline Budowové (Univerzita Kolín nad Rýnem) a Jana Nechanického (Univerzita Karlova) se pak ukázalo, že při překladu těchto původně neliterárních teorií na pole literární reflexe docházelo k výrazným posunům a podstatné transformaci. Tato transformace pak mohla vést až ke vzniku úplně jiného modelu, jako v případě teorie truchlohry Friedricha Schillera.

V prvním tematicky pevně uzavřeném bloku druhého dne se zájem obrátil k rozpadu tradičních identit jako výsledku deterritorializace, globalizace a vytěsnění kolektivního násilí. Jule Cara Aloysia Thiemannová (Univerzita Hamburg) použila k analýze tradičního motivu cesty (motiv plavby a pověsti o vyvedení dětí z města Hammeln) v díle současné německé autorky Felicitas Hoppeové Foucaultova konceptu heterotopie, jež stojí vždy na prahu v momentu krize stávající identity a podílí se současně na přijetí identity nové. Transformacemi jiného archetypálního motivu — diaspory — se v současných textech německých a rakouských autorů židovského původu zabývala Soja Dickowová (Univerzita Hamburg). Kritické narušení identity v příspěvku Susanne Zimmerové (Univerzita Vídeň) pak plynulo z reflexí nespolehlivosti kolektivních způsobů vzpomínání na válečné události, které ve svých poměrně raných úvahách zachytil rakouský poválečný autor Reinhard Federmann.

Příspěvky dalšího bloku spojovalo téma narušování společenského řádu ve středověku. V ambiciózním, avšak ne úplně přesvědčivě podloženém příspěvku se pokusila Julia Stiebritzová (Univerzita Kolín nad Rýnem) nově číst skladbu *Tristan* Gottfrieda von Straßburg jako implicitní kritiku hudební kultury středověkých dvorů. Na hledání nových akcentů v době známých dílech se zaměřila také Sarah Jancigajová (Univerzita Kolín nad Rýnem), která v postavě divého muže z artušovského veršovaného románu *Iwei* Hartmanna von Auen sledovala rozměr „třetího“ jako momentu narušujícího binární opozice symbolického řádu (kultura × příroda, dvůr × les...).

V sekci věnované prožitku modernity vzbudil pozornost především příspěvek Sandry Narlochové (Univerzita Hamburg), ve kterém se v kontextu obratu k prostoru věnovala imaginárním prostorům a reflexím života v hotelu generace rakouských modernistických autorů. V centru zájmu se tak zde ocitla aktuální diskuze o hybridních identitách jako výsledku interkulturních vztahů uvnitř habsburské monarchie.

Poslední blok konference, sdružující příspěvky Jiřího Kříže (Univerzita Karlova) o osobnosti Eduarda Goldstückra, Tobiase Pollocka (Univerzita Karlova) o užívání „pražské německé literatury“ jako prostředku pozicionování v současném literárním poli a Tobiase Jacobsena (Univerzita Hamburg) o vztahu imaginární prostorovosti a identity v Meyrinkově *Golemovi*, nesl nenápadně polemické

ký titul „Začátek a konec pražské německé literatury“. Ten je možné v kontextu současných diskuzí pražské a olomoucké germanistiky číst ne jako přihlášení se ke konceptu „pražské německé literatury“, ale právě jako jeho pointované přeformulování a odmítnutí jako dobově podmíněného literárněhistorického modelu, který v současnosti přestává být pro literární dějiny produktivní.

Budeme-li vnímat diskuze následující po příspěvcích jako lakmusový

papírek toho, jakým směrem se aktuálně ubírá zájem domácích germanistik, můžeme konstatovat, že v centru pozornosti se ocitají otázky hybridizace, popisu nejednoznačných identit a hledání vhodných modelů interkulturality v kontextu moderny a globalizace. Podstatnou roli v tom hraje nová konceptualizace prostoru v návaznosti na interdisciplinární *spatial turn*.

Václav Smyčka

Workshop o holokaustu v literatuře, filmu a divadle ve střední Evropě

Ve dnech 8. a 9. 5. 2014 se v Ústavu pro českou literaturu AV ČR konal mezinárodní workshop *The Aspects of Genres in the Holocaust Literatures in Central Europe*. Akce proběhla v rámci Izraelského týdne pořádaného Pražským centrem židovských studií FF UK.

Šlo o v pořadí už šesté setkání českých, německých a polských literárních vědců, kteří se zabývají tématem šoa/holokaust v literatuře, divadle a filmu. Tradice těchto setkání vznikla v květnu 2010 v hessenském Gießenu a pokračovala v polské Lodži, dvakrát v Praze a opět v Gießenu. Z dosavadních pěti workshopů byly už vydány čtyři knižní sborníky, jde konkrétně o následující publikace: *Ausgewählte Probleme der polnischen und tschechischen Holocaustliteratur und Kultur. Materialien des Internationalen Workshops in Gießen, 27.–28. Mai 2010* (ed. Reinhard Ibler, 2012), dále dvě

publikace editované Jiřím Holým: *The Representation of the Shoah in Literature, Theatre and Film in Central Europe: 1950s and 1960* (2012) a *The Representation of the Shoah in Literature and Film in Central Europe: 1970s and 1980s* (2012). Poslední dosud vydaný sborník editoval Reinhard Ibler: *The Holocaust in the Central European Literatures and Cultures since 1989*. Pátý sborník se připravuje.

V průběhu několika let tak vznikl mezinárodní tým, jediný svého druhu, který systematicky zkoumá a konfrontuje tematizaci šoa a židovství v literaturách a kulturách střední Evropy. Za německou stranu se na spolupráci podílejí pracovníci Institutu slavistiky, ale také Arbeitsstelle Holocaustliteratur (Středisko výzkumu literatury holokaustu) Univerzity Justuse Liebiga v Gießenu. Za českou stranu členové týmu Centra pro stu-